

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate, de
Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non
Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Absurdæ vel improbables quorundam Catholicorum sententiæ
excludantur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78232)

sa originalis peccati, quod est in filio, & non est de essentia eius, sed precedit ipsum: alio modo potest considerari secundum quod est in eodem, & est causa per modum materiae, quae est de essentia rei, & precedit quodammodo per modum materiae, sicut corpus precedit animam in ordine causa materialis.

§. II.

Absurdæ vel improbabilis quorundam Catholicorum sententiæ excluduntur.

PRÆTER errores manifestos §. precedenti confutatos, sunt quædam Catholicorum sententiæ, quæ licet hæreticæ non sint, erroneæ tamen, aut errori proximæ censentur, vel saltem ut absurdæ & improbabilis communiter à Theologis rejiciuntur. Hujusmodi est sententia illa de qualitate morbida, causata ex sibilo serpentis, in qua Gregorius Ariminensis, & quidam alii antiqui Theologi, essentiam peccati originalis constituunt, de qua supra art. 3.

Ejusdem farinae, seu fursuris est sententia Alberti Pighii, & Ambrosii Catharini, qui nihil intrinsecum in parvulis agnoscunt, in quo essentia peccati originalis consistat: unde illud constituunt in peccato actuali Adami, prout extrinsecè parvulos peccatores denominat; indeque colligunt, peccatum originale non multiplex, sed unum numero, in omnibus parvulis esse. Eandem sententiam tuetur Alphonsus Salmeron super cap. 5. Epistolæ ad Roman. disp. 45. 46. & 47.

Illam tamen ut erronea communiter rejicitur, & Vazquez hic disp. 132. cap. 3. eam errori Pelagii negantis originale peccatum in parvulis annumerat. Et saltem negari non potest, quin sit in fide periculosa, & à prædicto errore parum recedens; ideoque aboleri iusta est in Indice expurgatorio, verbo *Ambrosius Catharinus*, potestque breviter confutari. Primum, quia Apostolus ad Roman. 5. ait: *Per unum hominem peccatum intravit in mundum*: Sed hoc non potest verificari de peccato actuali Adami, cum illud fuerit actus immanens: Ergo præter actuale Adami peccatum datur aliquid intrinsecum, ad posterius ejus transiens, quo intrinsecè peccatores denominantur.

Secundò impugnatur prædicta sententia: Tridentinum sess. 5. can. 3. docet peccatum originale per propagationem ab Adamo transfundi in posteros, omnibus inesse, esseque omnibus proprium. Et sess. 6. cap. 3. ait quod *Homines, dum concipiuntur, propriam injustitiam contrahunt*: Sed peccatum quod fuit in Adamo nihil horum habet; neque enim inest ejus posteris, aut eos afficit intrinsecè, sed solum intrinsecè & moraliter; neque est uniuscujusque proprium peccatum, sed unum commune pro omnibus; neque est aliquid traductum per generationem tanquam per causam: Ergo juxta Tridentinum aliquid distinctum à peccato Adami debet admitti, in quo essentia peccati originalis consistat.

Tertio, Idem Concilium ibidem comparat peccatum & injustitiam quam ex Adamo per generationem accipimus, cum justitia & sanctitate, quam à Christo Domino per baptismi regenerationem recipimus: Sed hæc est nobis intrinseca, inestque unicuique justificatio sua propria sanctitas, distincta à sanctitate ipsius Christi: Ergo similiter in unoquoque ex his

qui ex Adamo propagantur, debet esse sua propria in justitia, & peccatum intrinsecum, distinctum à peccato ipsius Adami.

Denique impugnatur: Pœna damni, quæ est carentia divinæ visionis, & correspondet culpæ originali, intrinsecè afficit omnes qui ante baptismum decedunt, neque est una pro omnibus, sed inest singulis unicuique propria, ut est per se notum: Ergo & peccatum originale, aliàs non esset proportio inter culpam & pœnam.

Dices: Ad Roman. 5. dicitur, *Per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi*: Sed constituti per aliquid, non denotat causam efficientem, sed formalem: Ergo inobedientia actualis Adami, non effective, sed formaliter constituit parvulos peccatores; & consequenter in illa consistit essentia culpæ originalis.

Respondeo quod licet regulariter, *ly constituti per aliquid*, causam formalem significet, non usurpatur tamen ab Apostolo in sensu formali, sed causali, ut ex verbis sequentibus patet: *Sicut per inobedientiam unius peccatores constituti sunt multi, ita & per unius obedientiam iusti constituuntur multi*: At per obedientiam Christi non constituimur iusti formaliter, sed effective solum, quatenus Christi obedientia est causa meritoria justitiæ seu gratiæ justificantis non formaliter, ut patet ex Tridentino sess. 6. can. 10. & 11. Ergo illa verba: *Per inobedientiam unius*, non denotant causam formalem infectionis habitualis parvulorum, sed duntaxat effective.

Tertia sententia, quæ ut absurda & improbabilis communiter rejicitur, asserit essentiam culpæ originalis in reatu pœnæ consistere. Hanc docuerunt Roffensis art. 2. contra Lutherum, Alufiodorensis tract. 28. cap. 2. & Durandus in 2. dist. 10. qu. 3. illamque Vazquez disp. 13. cap. 3. attribuit Augustino, & conatur ostendere alienas ab ejus mente esse glossas aliquorum, qui in vero & sano sensu mentem illius explicare voluerunt, de quo infra. Cæteris tamen Theologis improbabilis hæc sententia visa est: Nam nomine *reatus* intelligitur obligatio ad pœnam, vel condignitas pœnæ: Sed in neutro potest essentia culpæ originalis consistere: Ergo non est in reatu constituenda. Minor probatur. Et in primis quod in obligatione luendi pœnam consistere nequeat, manifestum videtur: tum quia talis obligatio supponit culpam, cum nemo obligetur ad pœnam, nisi quia habet culpam: tum etiam quia perseverante culpâ, potest tolli obligatio ad pœnam, si Deus peccatori pœnam remittat, ut potest. Quod verò essentia culpæ originalis in reatu accepto pro condignitate pœnæ consistere nequeat, hac ratione suadetur. Condignitas pœnæ est proprietas consequens culpam, sicut condignitas præmii consequitur bonitatem moralem actus meritorii: Ergo essentia culpæ originalis consistere nequit in reatu accepto pro condignitate pœnæ.

Dices primò: Dionysius de divin. nomin. cap. 4. quem refert & sequitur D. Thomas infra qu. 87 art. 1. ad 2. ait, *puniri non est malum, sed fieri pœnâ dignum*: Ergo dignitas pœnæ est malicia moralis, ac proinde sufficiens ut peccatum originale constituat in ratione peccati.

Respondeo quod esse pœnâ dignum, est malum moraliter, non primariò & per modum essentiae peccati, sed ex consequenti secundariò, & per modum proprietatis malitiæ: sicut enim bo-

num morale suas habet passiones, quæ non constituunt essentiam bonitatis moralis, sed consequuntur illam, inter quas numeratur dignitas præmi vel laudis, quæ consequitur ad actum virtutis, ut docet D. Thomas supra qu. 21. art. 2. ita malum morale suis proprietatibus gaudet, & una ex illis est dignitas pœna.

94 Dices secundo: D. Augustinus variis in locis docet concupiscentiam in non baptizatis esse originale peccatum, non ratione sui, sed ratione reatus, & idem esse tolli reatum, ac tolli peccatum originale, etsi maneat concupiscentia, quia licet maneat actu, transit reatu: Ergo ex mente Augustini peccatum originale in reatu consistit.

95 Respondet Vazquez, ubi supra, Augustinum revera in ea fuisse sententia: cum enim (inquit) circa essentiam peccati originalis multoties suam ignorantiam fateatur, nihil mirum, si vir alioquin doctissimus, & sanctissimus, difficultate rei oppressus, nihil aliud invenerit, in quo essentiam peccati originalis constitueret, quam reatum illum, & in re difficili (ut loquitur Salas disp. 11. sect. 2.) probabiliter fuerit deceptus.

96 Sed hæc responsio S. Doctori, & toti Ecclesiæ injuriosa videtur: Nam sententia illa quæ peccati originalis essentiam in solo reatu & obligatione ad pœnam constituit, in Pelagianorum errorem incidit, ut fatetur ipse Vazquez loco citato num. 14. & patet manifestè: Pelagiani enim non negabant in posteris Adæ obligationem luendi pœnas, sed solum contendebant illam non oriri ex peccato parvulis proprio, seu in ipsis existente, sed ex peccato primi parentis; quod totum fatentur qui originalem culpam in sola obligatione ad pœnam constituunt: Ergo si hanc sententiam tenuit Augustinus, in Pelagianam hæresim incidit, & verbis tantum, non re ipsa, originalem culpam in posteris Adæ admittit. Quod absurdissimum est, nec solum Augustino, sed etiam toti Ecclesiæ injuriosum: cum sanctum illum Doctorem, ut præcipuum Pelagianæ hæresis extirpatorem, ac invictissimum fidei athletam & Atlantem Ecclesiæ veneretur & laudet.

97 Hac ergo rejectâ solutione, responderi potest primò cum Montezino, Augustinum lib. 1. de nuptiis cap. 25 & 26. ubi prædictam insinuavit sententiam, non dixisse culpam originalem consistere in reatu pœnæ, sed in reatu absolute: reatus autem absolute sumptus, est quid diversum à reatu pœnæ, seu obligatione ad illam, & potest accipi pro essentia culpæ, in qua radicatur obligatio ad pœnam: sicque de facto sumitur à D. Thoma hic quæst. 81. art. 3. ad 2. afferente per baptismum tolli peccatum originale secundum reatum, id est quantum ad culpam quo loquendum modo utitur Tridentinum sess. 5. can. 5. & in Scriptura sacra sæpè reatus nomine culpa intelligitur, ut patet ex illo Exodi 32. *percussit Deus populum pro reatu vituli*, id est pro culpa adorationis vituli.

Secundò dici potest, quod si aliquando Augustinus in reatu pœnæ essentiam culpæ originalis constituit, non accepit reatum formaliter pro obligatione ad pœnam, sed radicaliter & fundamentaliter, pro radice scilicet & fundamento talis obligationis, quæ est privatio justitiæ originalis, in qua, ut infra dicemus, essentia peccati originalis formaliter consistit.

§. III.

Quorundam recentiorum Thomistarum sententia confutatur.

98 QUIDAM recentiores Thomistæ existimant peccatum originale consistere formaliter in conversione habituali ad creaturam, seu in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, causato in nobis ex peccato Adami. Ita docent Martinez hic qu. 82. art. 1. dub. 1. concluf. 4. Nunno 3. p. quæst. 86. art. 2. dub. 2. & Magister Herrera lib. de concep. virginis cap. 15.

99 Hæc sententia, licet majorem probabilitatis speciem præ se ferat, quam præcedentes, gravioribusque nitatur fundamentis, displicet nihilominus aliis D. Thomæ Discipulis. Primò, quia S. Doctor qu. 5. de malo art. 2. ait: *In peccato originali non est conversio, sed solum aversio, vel aliquid aversioni respondens, scilicet destitutio anime à justitia originali; & ideo peccato originali non debetur pœna sensus, sed solum pœna damni, scilicet carentia visionis divinæ.* Ergo juxta principia doctrinæ D. Thomæ, peccatum originale non potest consistere in conversione habituali ad creaturam ut ultimum finem, causata in nobis ex peccato Adami.

100 Confirmatur: D. Thomas locis sequenti citandis, nihil aliud in peccato originali agnoscit, nisi pro materiali concupiscentiam, & pro formali privationem originalis justitiæ. At si formaliter esset aliquid positivum, nimirum conversio habitualis ad bonum commutabile, aliquid aliud importaret, imò privatio originalis justitiæ, ejus essentiam & rationem formalem minimè ingrederetur: Ergo &c.

101 Secundò, Ex peccato Adami non potest resultare in nobis aliqua qualitas, seu habitus inclinans animam in bonum commutabile ut in ultimum finem: Ergo in tali habitu, seu habituali conversione, peccatum originale consistere nequit. Consequentia manifesta est, peccatum enim originale ex præterito Adami peccato transfunditur & derivatur in posteros. Antecedens verò suadetur: Vel talis habitus derivaretur in nobis ex peccato Adami ut à causa efficiente physica, vel duntaxat ut à causa morali? Neutrū dici potest: Ergo &c. Major patet, Minor probatur quantum ad primam partem. Si peccatum Adami esset causa physica transfusionis hujusmodi habitus, inclinantis animam in bonum commutabile ut in ultimum finem, vel id haberet ex natura sua, vel ex elevatione divinæ, vel ex vi pacti quo Deus Adamum constituit suæ posteritatis caput? Sed ex nullo ex his capitibus potest haberi: Ergo non potest esse causa physica transfusionis illius habitus in posteros. Major patet à sufficienti enumeratione eorum, à quibus dictam causalitatem peccatum Adæ sortiri poterat. Minor autem pro prima parte manifesta videtur. Actus enim quo Adam peccavit, fuit immanens ex natura sua: Ergo solum habet ex illa, & attentis quæ illi ab intrinseco competunt, posse terminum physicè in proprio subiecto producere; hæc enim est natura actus immanentis.

102 Secunda etiam pars Minoris non minus videtur perspicua, quia aliàs transfusio culpæ originalis Deo tribueretur, essetque ab illo ut authore speciali; quòd non minus ei repugnat quam